

ARBOGA KOMMUN

Prövning av barnets bästa

Fritids- och kulturpolitiskt program

Innehåll

1	Bedömning av barnets bästa	3
2	Konsekvensanalys	4
2.1	Tillgängliga och utspridda lokaler	4
2.2	Kompetensförsörjning.....	5
2.3	Föreningsdeltagandet.....	5
2.4	Det mångkulturella samhället och integrationen	6
2.5	Aktivt, kreativt och livslångt lärande.....	7
2.6	Folkbildning och kunskapsfrämjande.....	7
2.7	Spontan aktivitet och rörelseglädje	7
2.8	Kulturarv och kulturhistoria	8
2.9	Konstnärliga uttryck och skapande	8
3	Återkoppling och uppföljning	10
4	Referenser	11

1 Bedömning av barnets bästa

Prövning av barnets bästa har i enlighet med Arboga kommuns mall gjorts med utgångspunkt i barnkonventionens huvudartiklar. Därutöver har artikel 31 beaktats särskilt då den bedöms vara relevant för området. Mot bakgrund av den forskning, statistik, beprövad erfarenhet samt barns egna önskemål och åsikter som redovisas i den här bilagan och bilaga 2 kan barnets bästa sammanfattas i ett antal punkter.

- ❖ Barn mår bra av att aktivera och röra på sig efter sina egna förutsättningar och intressen.
- ❖ Barns hälsa gynnas av att de är ute i naturen och befinner sig i olika naturliga miljöer.
- ❖ Barn mår bra och utvecklas av olika estetiska uttrycksformer som musik och dans samt att läsa och bygga upp allmänkunskap.
- ❖ Att ha ett stort utbud av fritidsaktiviteter anpassat för olika grupper av barn främjar hälsan och skapar större delaktighet bland barn och unga.
- ❖ Barn behöver vuxna förebilder som vägleder och står upp för dem, särskilt utsatta grupper av barn som löper större risk för diskriminering.
- ❖ Barn har rätt att vara delaktiga i samhället samt få sina röster hörda och värderade vilket i sin tur gynnar barns hälsa och utveckling.

Bedömningen är att det föreslagna programmet är i enlighet med barnets bästa, med utgångspunkt i programmets övergripande karaktär. Barnets bästa ska alltid väga tungt i förhållande till exempelvis ekonomiska, politiska och tillväxtrelaterade intressen. Inga kompensatoriska åtgärder bedöms vara aktuella för denna prövning.

2 Konsekvensanalys

I det föreslagna fritid- och kulturpolitiska programmet finns nio övergripande målområden. Analysen kommer genomföras med utgångspunkt i det kunskapsläge som redovisas i ärendets bilaga 2, samt de artiklar i barnkonventionen som bedöms vara mest aktuella för den här prövningen. I det här fallet bedöms konventionens huvudartiklar; artikel 2, 3, 6 och 12 tillsammans med artikel 31 vara av störst relevans och beaktas därmed också i prövningen. För mer information om dessa artiklar och övrigt underlag för prövningen, se bilaga 2.

2.1 Tillgängliga och utspridda lokaler

Att skapa tillgängliga och utspridda lokaler samt anläggningar innebär att skapa förutsättningar för alla barn att utöva olika aktiviteter, exempelvis kopplat till idrott och kultur. Detta knyter i sin tur an till artikel 31 i barnkonventionen då det handlar om att möjliggöra barns deltagande i verksamheter och annan fri aktivitet inom fritid och kultur. Effekterna av sådana aktiviteter är att barns hälsa, lärande, utveckling och delaktighet stärks, vilket flera studier visar¹. För att alla barn ska ha lika möjligheter behöver lokaler och anläggningar vara anpassade till olika grupper av barn, med särskild hänsyn till grupper med motoriska eller kognitiva funktionsvariationer. Då anläggningar och lokaler ofta är hett eftertraktade är det av stor vikt att säkerställa att alla grupper av barn får lika möjligheter att ta del av dessa samt att grupper av barn inte prioriteras ned eller förfördelas i förhållande till vuxna.

I dialog med ungdomsfullmäktige lyftes att det generellt finns vissa brister i kommunens olika lokaler, exempelvis kopplat till tillgängligheten för barn med fysiska funktionsvariationer. Det framkom även under dialogen att det i flera lokaler finns äldre utrustning som inte alltid möter barns behov. En annan aspekt som lyftes av medlemmar i ungdomsfullmäktige är visst slitage av aktivitetsytor utomhus som utegym, men också att det saknas spontanidrottsplatser och fler ytor att umgås på ett sätt som passar unga. Just ytor för spontanidrott och umgänge kan vidare kopplas

¹ Se bland annat Idrottens samhällsnytta, en vetenskaplig översikt av idrottsrörelsens mervärde för individ och samhälle (Faskunger och Sjöblom (red) m.fl. 2017); Kultur och hälsa i praktiken (Sigurdson & Sjölander (red) m.fl. 2016). För mer studier på området, se bilaga 2.

till resultatet av skolenkäten där en i sammanhanget stor andel svarade att de gärna umgås med vänner på fritiden och idrottar. Även bristfällig belysning i parker togs upp under dialogen med ungdomsfullmäktige, vilket kan leda till att barn och unga känner sig otrygga².

Av resultatet av den skolenkät som skickades ut framgår att flera saknar affärer och butiker i staden samt saker att göra på ett mer generellt plan. Att barn och unga får mer att sysselsätta sig med samt tillgång till fler butiker kan leda till större aktivitet och tillfredställelse med stadens utbud, vilket gynnar barns hälsa och delaktighet.

2.2 Kompetensförsörjning

Kompetensförsörjningen inom fritid- och kulturverksamheter kan sägas ha en indirekt påverkan på barn i den meningen att det är personalen som arbetar med barnen till vardags, vilket också innebär att de löpande påverkar barns välmående och utveckling. Om det inte finns kompetent personal för olika typer av verksamheter som arbetar med olika grupper av barn, finns också risken att vissa grupper av barn som är i behov av mer stöd inte till fullo kan delta och få sina rättigheter säkerställda. Vidare kan det leda till att vissa verksamheter och aktivitetsformer får mer utrymme och bättre förutsättningar än andra, vilket då även kan innebära en ojämn fördelning av aktiviteter som passar och tar hänsyn till olika barns behov. Barnkonventionens artikel 3 innebär att barnets bästa är olika beroende på sammanhanget, då måste det finnas personal som kan arbeta inom ramen för olika situationer och förutsättningar.

2.3 Föreningsdeltagandet

Föreningarna i kommunen bidrar starkt till ett rikt och varierat utbud av aktiviteter och arrangemang, vilket enligt forskning stärker barns allmänna hälsa och känsla av delaktighet³. Att sett ur ett generationsperspektiv satsa på ett bredare deltagande i föreningslivet kan därför sägas vara en satsning på barn och ungas möjligheter att aktivera sig och samtidigt möta äldre med kunskap som kan överföras. Eftersom föreningarna utgör en viktig del av demokratin då individer organiserar sig på det sättet de själva vill

² För resultat av skolenkät, se bilaga 2.

³ Barns och ungas utbildning i ett segregerat samhälle (Vetenskapsrådet 2014)

och bedriver den verksamhet de gemensamt önskar, blir deltagandet i föreningar ett uttryck för inkludering och barnets frihet som egen individ med personliga värderingar och rättigheter. Kopplat till barnkonventionens artikel 12 kan deltagandet i föreningar vidare leda till att barn får större möjligheter att göra sina röster hörda. Sett till den ekonomiska aspekten av föreningsdeltagande behöver grupper av barn med sämre socioekonomiska förutsättningar få lika möjlighet som andra barn att delta, vilket kräver samverkan och medvetenhet bland föreningar och andra samhällsaktörer.

Vidare visar statistik för Arboga att unga tjejer i mindre utsträckning än killar känner att de har möjlighet att delta i de fritidsaktiviteter de själva vill, vilket indikerar att insatser behöver göras för att stärka utbudet av sådana aktiviteter som fler tjejer intresserar sig för⁴. Den beprövade erfarenhet som beskrivs i bilaga 2 pekar också på att utbudet behöver bli större för barn med funktionsvariationer.

2.4 Det mångkulturella samhället och integrationen

Grundläggande för ett mångkulturellt och integrerat samhälle är att ingen får diskrimineras, exempelvis sett till hudfärg, språk eller ursprung. Detta framgår tydligt av barnkonventionens artikel 2. Nyanlända barn och barn med annan etnisk, nationell eller social bakgrund kan vara särskilt utsatta grupper vars rättigheter behöver uppmärksammas. Vidare behöver det finnas förutsättningar för särskilt utsatta barn att på lika villkor som andra kunna delta i föreningslivet och andra organiserade verksamhetsformer, vilket främjas av ett medvetet inkluderande arbetssätt. Som artikel 31 anger ska alla barn ha lämpliga och lika möjligheter att delta i fritid- och kulturverksamheter. Detta medför ett ansvar hos samtliga samhällsaktörer att säkerställa denna rättighet, bland annat i relation till utrikesfödda barn som av olika skäl står längre ifrån organiserad verksamhet.

⁴ Se bilaga 2 för redovisning av statistik.

2.5 Aktivt, kreativt och livslångt lärande

Inom ramen för fritid- och kulturområdet kan ett barns lärande stärkas genom estetisk verksamhet som litteratur, musik, dans, bildkonst, foto/film och teater. Estetisk verksamhet bygger upp barnets allmänna kunskaper och förmågan till kritiskt tänkande. Verksamheterna kan även stärka barnets upplevelse av meningsfullhet samt bygga självkänsla och framtidstro. Det handlar alltså om att rusta barnet som medborgare, för att som artikel 12 beskriver kunna uttrycka sina åsikter och vara delaktig i samhället.

Under dialog med ungdomsfullmäktige uttrycktes en önskan om att ha större inslag av historia och kultur i skolan, mer genomgående under skolgången. En effekt av det kan vara att elever vill lära sig mer om stadens historia och därmed också bli mer allmänbildade, lyftes av medlemmarna i ungdomsfullmäktige.

2.6 Folkbildning och kunskapsfrämjande

Folkbildningen och kunskapsfrämjandet bland vuxna kan sägas ha en indirekt påverkan på barn och unga i det avseendet att vuxna generellt får en större och bredare kunskap, som i sin tur kan överföras till barn. Vuxna inom olika generationer spelar en viktig roll i barns liv som förebilder och vägledare. Med en god bildning och förståelse för samhället stärks vuxna i sina roller som förebilder och därmed gynnas också barn på flera olika sätt. Samtidigt finns det inte alltid lika goda förutsättningar för alla vuxna att tillgodose sig bildning av olika slag, varför insatser behövs för att nå och inkludera de grupper av vuxna som inte har samma möjligheter som andra. På det sättet kan även olika grupper av barn i högre grad delta i samhället på lika villkor, i enlighet med barnkonventionens artikel 31.

2.7 Spontan aktivitet och rörelseglädje

Forskning pekar på att aktivitet ute i naturen är hälsosamt för barn, bland annat kopplat till reducering av stress. Vidare lägger det grunden för en aktiv och hållbar livsstil längre fram i livet⁵. Samtidigt finns det vissa belägg för att pojkar i högre grad än flickor är utomhus och aktiva i naturen, vilket skulle kunna vara en av de förklarande faktorerna till skillnaderna i upplevd hälsa som finns

⁵ Den nyttiga utevistelsen? Forskningsperspektiv på naturkontaktens betydelse för barns hälsa och miljöengagemang (Mårtensson, Lisberg Jensen m.fl. 2011).

mellan könen i Arboga. Dessa skillnader skulle också kunna hänga ihop med fysisk aktivitet rent allmänt som flera studier visar har tydligt positiva effekter för barns mentala och fysiska välmående⁶. Att skapa platser och ytor för aktivitet utomhus som särskilt lockar tjejer kan därmed få goda effekter. Samtidigt ska detta inte ske på bekostnad av andra grupper av barn som alla har lika stor rätt att ta del av aktivitetsytor.

I samtal med anpassade grundskoleklasser framkom att eleverna håller på med en mängd olika fritidsaktiviteter som fotboll, bada, spela Tv-spel, handboll, dans och skytte. Vidare framkom att vissa elever skriver dagbok, målar och ritar samt gillar att titta på film. Detta visar på vikten av att möjliggöra för alla barn att aktivera sig på olika sätt och i den grad de själva vill.

2.8 Kulturarv och kulturhistoria

Artikel 31 i barnkonventionen anger tydligt att alla barn har rätt att fritt och till fullo delta i det kulturella och konstnärliga livet, varför kommunens kulturarv och kulturhistoria är högst relevant. Genom att vårda och bevara kulturarvet ges också barn större möjligheter att förstå och delta i den kultur de är en del av. Att behålla stadens äldre inslag av kulturhistoriskt värde var också något som belystes under dialog med kommunens ungdomsfullmäktige.

Vidare finns det grupper av barn som kommer från andra kulturer än den kultur som på ett generellt plan råder i Sverige och Arboga, vilket innebär att alla samhällsaktörer måste ha en förståelse för detta och skapa förutsättningar för dessa grupper att kunna delta i den eller de etablerade kulturer som finns i kommunen. Samtidigt har barn med annan kulturell bakgrund rätt att till fullo bibehålla och utveckla sin ursprungliga eller parallella kulturella identitet med tillhörande seder och värderingar.

2.9 Konstnärliga uttryck och skapande

Studier som tidigare hänvisats till visar att barn utvecklar sitt kritiska tänkande och förmåga till självreflektion genom musik och andra estetiska uttrycksformer, samtidigt som det kan stärka barns

⁶ För barnets bästa, en antologi om idrott ur ett barnrättsperspektiv (Norberg och Pihlblad (red) m.fl. 2011)

självkänsla, psykiska välmående och vilja att experimentera⁷. Genom dans och andra fysiska aktivitetsformer inom ramen för kulturområdet stärks barns allmänna hälsa också på det sättet. Vidare har inte alla grupper av barn samma möjligheter att skapa och vara kreativa vilket exempelvis kan vara fallet för barn med olika typer av kognitiva funktionsvariationer. Viktigt är därför att alla barn ska kunna ta del av samt skapa konst och kultur på sina villkor.

⁷ Se även: Vilka samband ser vi mellan kulturaktiviteter och hälsa? (Theorell & Ullén 2016)

3 Återkoppling och uppföljning

Ärendet kommer att följas upp och utvärderas, bland annat genom fortsatt dialog med ungdomsfullmäktige och elever i stadens skolor. Det kommer vidare föras dialog med barnen hur arbetet kan tänkas gå vidare inom de områden som finns med i programmet.

4 Referenser

Idrottens samhällsnytta, en vetenskaplig översikt av idrottsrörelsens mervärde för individ och samhälle (Faskunger och Sjöblom (red) m.fl. 2017)

För barnets bästa, en antologi om idrott ur ett barnrättsperspektiv (Norberg och Pihlblad (red) m.fl. 2011).

Den nyttiga utevistelsen? Forskningsperspektiv på naturkontaktens betydelse för barns hälsa och miljöengagemang (Mårtensson, Lisberg Jensen m.fl. 2011)

Kultur och hälsa i praktiken (Sigurdson & Sjölander (red) m.fl. 2016)

Vilka samband ser vi mellan kulturaktiviteter och hälsa? (Theorell & Ullén 2016)

Barn, musik och hälsa; om självutveckling och känslohantering (Wrangsjö & Trondalen 2012)

Barns läspraktiker i ett demokratiskt samhälle (Schmidt 2018)

Barns och ungas utbildning i ett segregerat samhälle (Vetenskapsrådet 2014)